

Скіп Роксолана Андріївна здобувач магістерського рівня кафедри фінансів
Національний університет «Львівська політехніка», УкраїнаНауковий керівник: Мороз Наталія Володимирівна канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів
Національний університет «Львівська політехніка», Україна

ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ

Банківська система відіграє важливу роль у економічному розвитку будь-якої країни. Діяльність банків надзвичайно чутлива до змін зовнішнього середовища, адже досить важко передбачити поведінку клієнтів банківської установи, реакцію та дії уряду держави.

Наприкінці лютого 2022 року в українській банківській системі відбулося чимало змін, спричинених повномасштабним вторгненням росії на територію України. Варто зазначити, що з початку 2022 року з банківського ринку України пішло 4 банки. Одразу після вторгнення рф ліквідовано дві банківські установи з державним російським капіталом, а саме МРБ (Сбербанк) та Промінвестбанк. Протягом літа визнано неплатоспроможними таких два банки як Мегабанк та Банк "Січ". Щодо Мегабанку, то для нього є характерними хронічні проблеми. Причиною проблем Банку «Січ» є нежиттєстійка бізнес-модель, яка була побудована на отриманні процентного доходу на різниці ставок між залученими кредитами рефінансування від НБУ та вкладеннями в облігації внутрішньої державної позики. Суттєве підвищення облікової ставки до 25% зробило дорогавартісним нове фондування. Банк «Січ» суттєво постраждав від процентного ризику, а точніше — неправильного управління цим ризиком [1].

Оцінити вплив повномасштабної війни можна різними способами, один з них – це аналіз прибутковості. Динаміку чистого фінансового результату національних банків протягом 2022 року зображено на рис. 1.

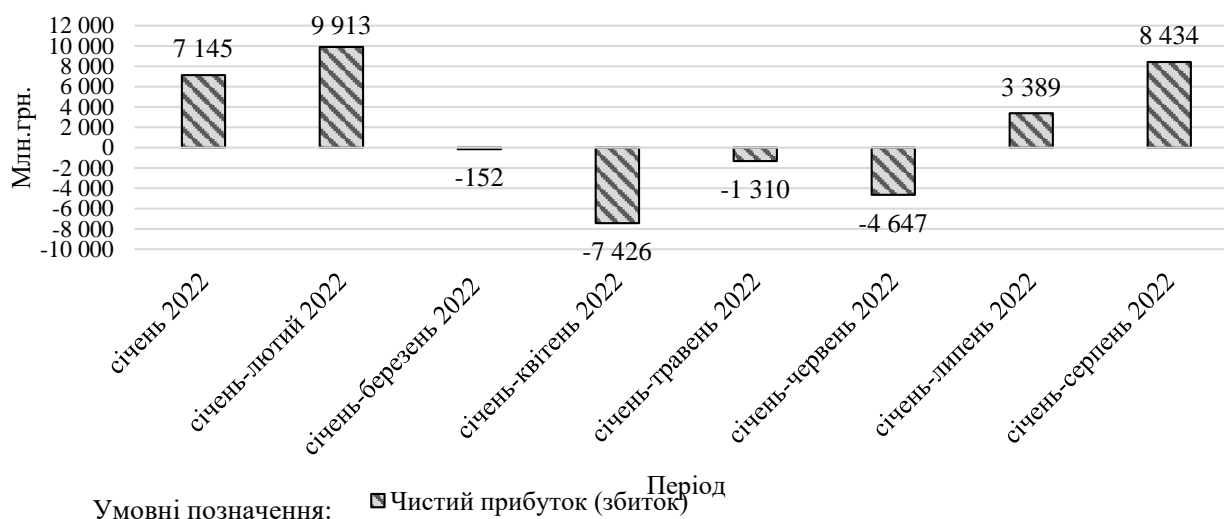

Рис. 1. Динаміка чистого фінансового результату банків України упродовж січня – серпня 2022 року
дані сформовано з [1]

За підсумками першого кварталу 2022 року збиток банківського сектору становив 152 млн. грн., при тому вся його величина була сформована у березні місяці. Протягом квітня значення збитку зросло до 7426 млн. грн., упродовж травня та червня результатом діяльності банківського сектору також є збиток. Від’ємний фінансовий результат протягом першого півріччя 2022 року спричинений значними обсягами коштів, які були спрямовані на формування резервів під очікуванні збитки. Протягом першого півріччя 2022 року банками сформовано резервів у розмірі 57900 млн. грн., з них 52100 млн. грн. – у березні. Незважаючи на чистий збиток, у першому та другому кварталі фінустанови отримали операційний прибуток, значення якого становило 22230 та 35500 млн. грн. відповідно. Для отримання цих результатів банки були змушені скоротити витрати, зокрема витрати на заробітну плату, багато працівників банківської системи у квітні-травні були змушені скористатися відпусткою за власний рахунок. Протягом другого кварталу зростанню операційного прибутку посприяло збільшення доходів від вкладень у депозитні сертифікати НБУ, а також суттєве зростання прибутку від операцій з купівлі-продажу валюти.

Важливим для аналізу є структура доходів банківських установ. Основними дохідними статтями для будь-якого банку є процентні та комісійні доходи, при чому сукупна питома вага у структурі всіх доходів може бути більше 100%. Таке явище спостерігається протягом січня-квітня 2021 року (рис. 2) і пояснюється наявністю значним збитком від переоцінки та від операцій купівлі-продажу.

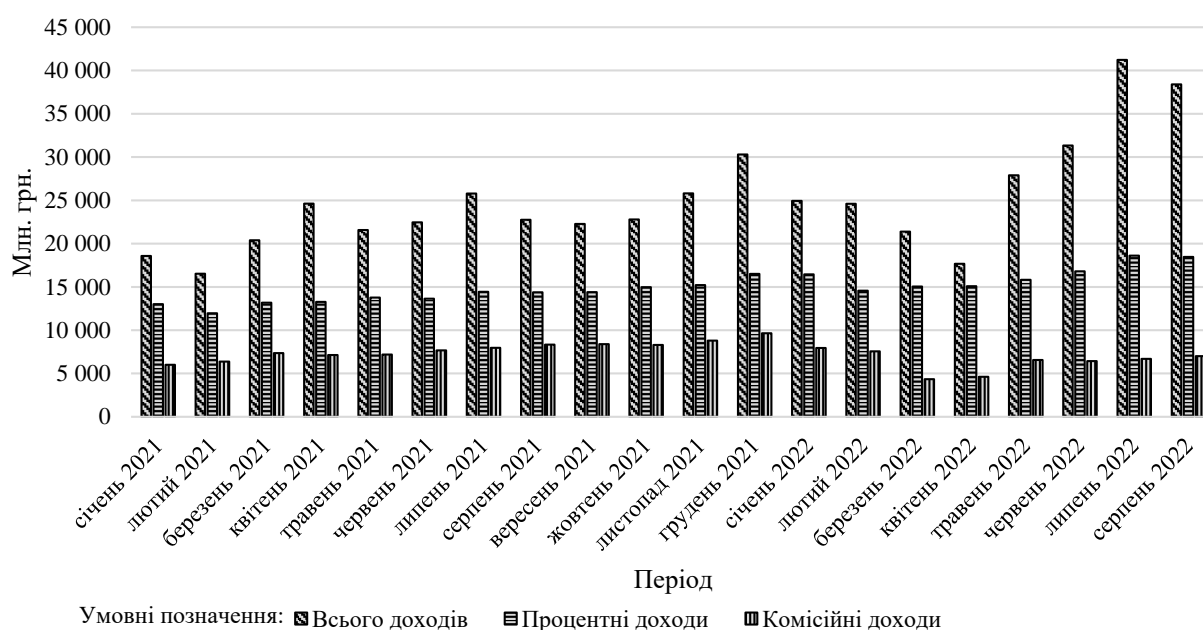

Рис. 2. Динаміка величини сукупного доходу, процентних та комісійних доходів упродовж січня 2021 року - серпня 2022 року
дані сформовано з [1]

Дані з рис.1 чітко вказують на зниження доходів з лютого 2022 року, особливе скорочення комісійних доходів. Ці зміни відбулися у зв'язку з запровадженням кредитних канікул та зниженням комісій за: користування розрахунковими рахунками, здійснення грошових переказів. Найнижчу величину комісійних доходів банківський сектор отримав у березні 2022 року, а саме 4341 млн. грн. Також варто зауважити, що після подій 24 лютого сумарна величина доходів почала стрімко зростати у травні 2022 року, темп зростання становить 58%. Упродовж наступних двох місяців ця тенденція зберігається, що є

позитивним явищем. Протягом серпня дещо скорочується значення доходів, а саме на 7%.

Важливо зазначити, що одним з наслідків повномасштабної війни є зміна структури доходів банківської системи. Протягом 2021 року основними видами доходів були процентні та комісійні доходи, їх питома вага становила від 95%. Проте протягом 2022 року значення останнього показника суттєво скорочується до 80%, причиною цього є отримання значного доходу від переоцінки та операцій купівлі-продажу.

Продовження війни в Україні сприятиме поширенню ризиків, а також ускладнюватиме управління ними. Втрати від реалізації кредитного ризику зростатимуть. Обмежений попит на кредити, особливо з боку домогосподарств, погіршення якості портфеля та збільшення відрахувань в резерви підвищують ризики прибутковості. Банкам потрібно пристосувати свої бізнес-моделі до умов повноцінної війни та зберегти операційну прибутковість.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Національного банку України. Вилучено із <https://bank.gov.ua/>